

Aan de informateur coalitiebesprekingen
Dhr. Verhulst en fractievoorzitters
Provinciale Staten van Zeeland
Postbus 6001
4330 LA, Middelburg

Programmabureau Taskforce
Brabant Zeeland
Koningsplein 9
5038 WG Tilburg
Postbus 90155
Tilburg

Datum: 19 april 2019
Betreft: verbinding en commitment

Geachte heer Verhulst, geachte fractievoorzitters,

Middels deze brief willen wij u graag informeren over de jaarrapportage 2018 van de Taskforce Brabant Zeeland. De jaarrapportage laat zien op welke wijze en met welk resultaat in 2018 in Brabant en Zeeland ondermijnende criminaliteit is bestreden. Bijgevoegd treft u deze concept jaarrapportage.

De Taskforce Brabant Zeeland leunt voor een belangrijk deel op de steun van de Provincie Noord-Brabant (€ 1.200.000,- per jaar), enkele Brabantse gemeenten (€ 575.000,- per jaar) en het ministerie van Justitie en Veiligheid. De jaarlijkse bijdrage vanuit de provincie Zeeland (€40.000,-) en de Zeeuwse gemeenten / district Zeeland (€50.000,-) is de afgelopen jaren van beperkter omvang.

Mede dankzij de huidige bijdragen en subsidies heeft de Taskforce de afgelopen jaren een stevig fundament kunnen leggen en eerste innovaties in gang kunnen zetten. Deze leidt tot een nieuwe duurzame entiteit, de Taskforce-RIEC.

De noodzaak om te investeren in een infrastructuur waarin slagkracht en innovatie hoog in het vaandel staan, is ook door het ministerie van Justitie en Veiligheid gezien en gewaardeerd. Gelet op onze ambitie blijft een provinciale bijdrage broodnodig.

Wij willen u als betrokkenen bij de onderhandelingen voor een nieuw Zeeuws Staten programma oproepen om de komende periode - tot en met 2023 - meer in verhouding met de Brabantse bijdrage provinciale middelen vrij te maken ten behoeve van de nieuwe entiteit, Taskforce - RIEC.

De verwachting is, dat ook gemeenten die tot nu toe hebben bijgedragen aan de Taskforce, dat zullen blijven doen tot en met 2023. Over hoe de financiering nadien vormgegeven wordt, zal in de komende periode nader onderzoek worden gedaan.

Het feit dat er dit jaar een Taskforce-RIEC entiteit gestalte gegeven wordt, betekent sowieso dat vanaf dat moment alle gemeenten en beide provincies een bijdrage leveren aan die entiteit. Zulks vanwege het feit dat alle gemeenten en de provincies het RIEC subsidiëren.

Hopelijk bent u hiermee voldoende geïnformeerd.

Voor eventuele aanvullende vragen kunt u contact op nemen met ondergetekende of bovenstaand contactpersoon.

Met vriendelijke groet,

Voorzitter Taskforce Brabant Zeeland

Voorzitter Taskforce Brabant Zeeland

JAARVERSLAG 2018

EEN SOLIDE BASIS VOOR
VERSTERKING EN VERSNELLING
VAN DE ONDERMIJNINGSAANPAK
IN BRABANT EN ZEELAND
2019-2022

JAARVERSLAG 2018
Taskforce Brabant Zeeland
April 2019

INHOUD

Voorwoord	3
2018	
Solide basis voor een toekomstbestendige aanpak	4
Met volle kracht vooruit dankzij de Haagse Ondernijngsgelden	4
Een eenvoudiger governance: RIEC en Taskforce één nieuwe entiteit	4
Actiecentra stevig verankerd in de regio's: meer doe- en uitvoeringskracht	5
Communicatie als strategie tegen ondermijning	5
Met behulp van wetenschap aan de juiste knoppen draaien	6
Leren van misdaadjournalistiek: schakel en spreekbuis tussen onder- en Bovenwereld	7
2018	
Met hernieuwde drive aan de slag binnen de bestaande programmalijnen	9
Bestuurlijke weerbaarheid	9
Weerbaarheid versterkt	9
De informatiepositie van gemeenten versterkt	10
Bestuurlijke interventiekracht ondersteund	10
Innovatie in relatiemanagement RIEC	10
1 Smart Overheid	11
Realtime inzicht in de criminele industrie	11
Mijlpaal: gelden toegekend!	11
Smartcell find the money	11
Maatschappelijke weerbaarheid	12
Bijna 2/3 van de gemeenten treft maatregelen in het buitengebied	12
Wetenschap brengt kwetsbaarheid van branches onder de aandacht	12
Geen lege handen of handen in het haar, maar handelingsperspectief!	12
Samenwerking met financiële sector krijgt steeds meer vorm	12
2018	
Trends en cijfers	13
2019-2021	
Aanpak ondermijning versterken en versnellen	14

Voorwoord

Dit jaarverslag laat de optesom zien van wat we met elkaar DOEN. Vanuit onder meer gemeenten, Openbaar Ministerie, Politie, Belastingdienst, FIOD, Provincies, RIEC en omgevingsdiensten. En ook steeds meer samen met de inwoners van Brabant en Zeeland en met minder voor de hand liggende partners met antennes in de maatschappij zoals onderzoeksjournalisten, banken en de transportbranche. Samen maken we het verschil!

Daarmee is dit jaarverslag ook niet zozeer een verantwoordingsrapportage. Het maakt de brede beweging tegen ondermijning in Brabant en Zeeland zichtbaar. Bovendien heeft het jaarverslag vooral ook de functie om te inspireren en te prikkelen. Voer voor discussie over vragen als: wat werkt en wat werkt niet, gezien de (aard van de) maatschappelijke problematiek? Welke kansen liggen mogelijk voor het oprapen en moeten we met elkaar niet laten liggen? En wat zijn harde pitten in de aanpak en de samenwerking die we de komende tijd nog op ons pad vinden?

Het volume aan acties en innovatieve projecten dat we met elkaar weten neer te zetten in Brabant en Zeeland, is met recht iets om trots op te zijn. Tegelijkertijd is het ook bittere noodzaak. Willen we slagvaardig zijn en blijven in de strijd tegen de criminele doelgroep in Brabant en Zeeland én de voedingsbodem voor ondermijnende criminaliteit wegnemen, dan moet ook de komende jaren de lat hoog liggen. Met elkaar slagvaardig blijven tegen ondermijning vraagt ook de komende jaren om samenwerken, elkaar de spiegel voorhouden, innoveren en inspireren. Alleen zo kunnen we de brede beweging tegen ondermijning in Brabant en Zeeland verder versterken én flexibel en responsief blijven reageren op de criminele doelgroep. Een doelgroep die - in tegenstelling tot de overheidspartners - van nature uitblinkt in flexibiliteit en inventiviteit.

2018 kan worden getypeerd als een schakeljaar; het afgelopen jaar is onder andere door het realiseren van maar liefst 24,5 miljoen euro voor de komende jaren onder de noemer 'Versterkings- en versnellingsplan 2019 – 2021' en verschillende onderzoeken een solide basis gelegd voor de komende jaren. De lijnen voor de komende jaren zijn dit jaar uitgezet met onder meer de verdere versterking van de Actiecentra in de beide regio's, meer vernuft in het kader van het programma 1SmartOverheid, verdieping en verbreding van de bestuurlijke weerbaarheid én bovenal in versterkte verbinding met inwoners in wijken en door betekenisvolle samenwerking aan te gaan met allerlei branches. Kortom, een solide basis is gelegd om de komende jaren met volle kracht vooruit te gaan!

Th.L.N. Weterings en J.A. Jorritsma
Voorzitters Taskforce Brabant Zeeland

2018

SOLIDE BASIS VOOR EEN TOEKOMSTBESTENDIGE AANPAK

Het jaar 2018 stond voor de Taskforce Brabant Zeeland in het teken van het toekomstbestendig maken van de ingezette brede beweging tegen ondermijning. Het was een jaar vol dynamiek met een duidelijk zwaartepunt in de laatste maanden. 2018 was een soort schakeljaar was, waarin een solide basis werd gelegd voor de ondermijningsaanpak van de komende jaren.

Met volle kracht vooruit dankzij de Haagse Ondermijningsgelden

De aanpak van ondermijning vergt een lange adem. Onder regie van de Taskforce hebben de partners in Brabant en Zeeland zich dan ook hard gemaakt voor het binnenhalen van de zogeheten *versterkingsgelden ondermijning* uit het Regeerakkoord. Op 16 november jl. werd vanuit Den Haag groen licht gegeven voor versterking van de BZ-aanpak met 24,5 miljoen euro voor de periode van 2019-2021. Het versterkingsplan, waarvoor het geld is toegekend, werd in Den Haag als zeer inspirerend ervaren. Ook werd de gidsfunctie van Brabant en Zeeland op het thema ondermijning bevestigd. Met een samenhangend programma borduurt het versterkingsplan met name voort op de eerder ingezette ontwikkelprogramma's:

1. Bestuurlijke weerbaarheid
2. 1 Smart Overheid
3. Maatschappelijke weerbaarheid
4. Sociale weerbaarheid, oftewel de wijkenaanpak.

Deze toekenning is een mijlpaal voor de aanpak: met deze gelden kunnen we met volle kracht vooruit!

Een eenvoudiger governance: RIEC en Taskforce één nieuwe entiteit

Ook de herijking van de *governance* structuur op ondermijning in Brabant en Zeeland hield de gemoederen bezig. Eind 2018 kwam het tot een ontknoping. Het Taskforcebestuur besloot op 4 december 2018 het advies van Regioburgemeesters t.a.v. het onderzoeksrapport van Berenschot 'Fade in – fade out RIEC en Taskforce' op hoofdlijnen op te volgen. Om de slagkracht te vergroten gaan het RIEC en de Taskforce in Brabant en Zeeland samen verder als nieuwe entiteit. De huidige directeur van de Taskforce BZ ziet dit als een natuurlijk moment om het stokje over te dragen. Per 1 april 2019 maakt hij plaats voor een nieuwe algemeen directeur. Het Taskforce-bestuur en het RIEC-bestuur zijn per 1 januari jl. opgegaan in een nieuw bestuur.

De één overheidssamenwerking, waarin slagkracht en innovatie centraal staan, blijft kernwaarde van de nieuwe RIEC-Taskforce. Ook de concrete producten en diensten, en de functionaliteiten van het RIEC en de Taskforce (zoals de aanjaagfunctie, luis in de pels, het bevorderen en ondersteunen van de samenwerking en de intelligencefunctie en innovatie) blijven uitgangspunt voor de nieuwe entiteit. Met een eenvoudiger *governance* structuur, kan ook hier straks weer sprake zijn van volle kracht vooruit.

Actiecentra stevig verankerd in de regio's: meer doe- en uitvoeringskracht!

De Actiecentra hebben ook in 2018 weer hun meerwaarde bewezen. Ze staan symbool voor hét netwerk van de ondermijningsbestrijders. De operationele slagkracht wordt hier georganiseerd; samenwerking op zowel casus-, thema- als fenomeen niveau. In de jaarverslagen van beide Actiecentra is te lezen hoe het criminele milieu het afgelopen jaar flink geconfronteerd is met een breed scala aan rake interventies.

Ondanks de operationele verschillen en de verschillen in sturende gremia, zien we dat beide Actiecentra op geheel eigen wijze een stevige positie hebben verworven in de regio. Vandaar ook dat de samenwerking in de Actiecentra onverminderd wordt voortgezet. De Actiecentra hebben (in lijn met het advies van Berenschot) de ambitie om de komende jaren dichterbij elkaar toe te groeien als het gaat om de inhoud en focus in de aanpak.

“Het maatschappelijk verschil maken we door te DOEN in uitvoering als 1 Overheid!”

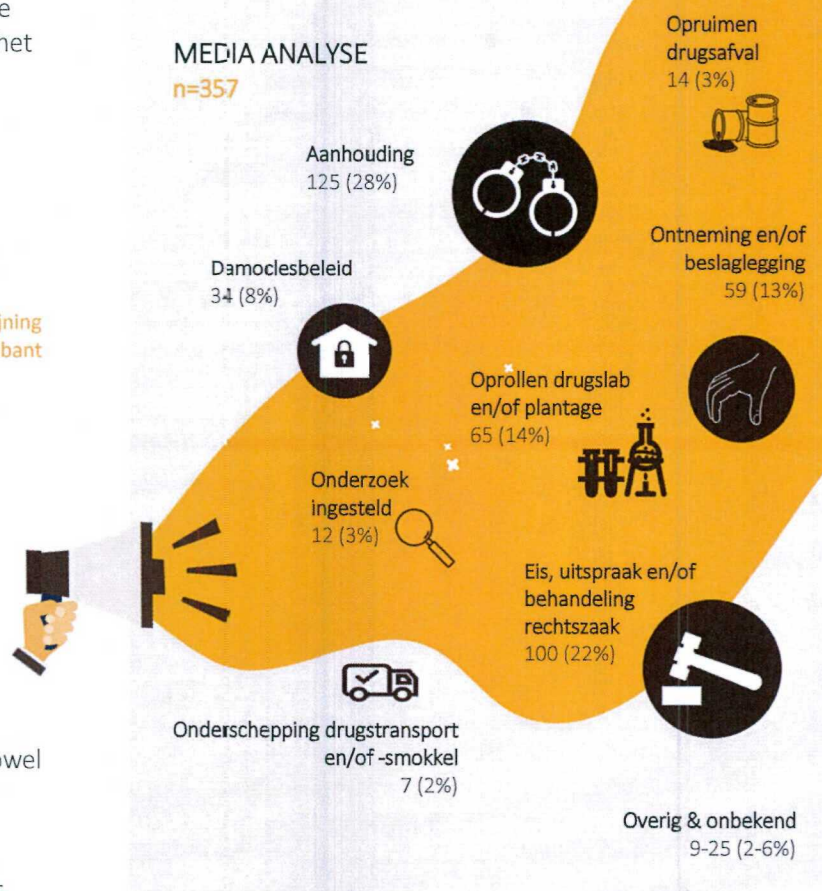
Regionaal Programmaleider Ondermijning
Oost-Brabant

Communicatie als strategie tegen ondermijning

Ook het afgelopen jaar is communicatie in Brabant en Zeeland wederom met succes ingezet als strategie tegen ondermijning. Zowel door het ontplooiën van concrete communicatie-initiatieven in de drie programmalijnen als door aan te sluiten bij acties en initiatieven. Langs de volgende vijf lijnen wordt communicatie ingezet als strategie:

1. Prikkelten
2. Zichtbaar maken van de brede beweging
3. Er kort opzitten en kansen grijpen
4. Aansluiten bij de *drive* van professionals en door burgers en branches ervaren problematiek
5. Meenemen van professionals en *stakeholders*.

De slimme inzet van communicatie is de afgelopen jaren een belangrijk speerpunt geweest van de Taskforce Brabant Zeeland en zal dit in de toekomst ook blijven. Dagelijks verschijnt een tiental berichten, waaruit blijkt dat de één-overheid in Brabant en Zeeland ondermijnende criminaliteit een halt toeroept. Een duidelijk signaal aan zowel burgers als criminelen. Onderstaand overzicht uit het onderzoek *Betonrot* geeft een mooi inkijkje in de inhoudelijke insteek van de berichtgeving.

Met behulp van de wetenschap aan de juiste knoppen draaien

Het aanpassingsvermogen van de onderwereld is groot! Het is van cruciaal belang dat we continue *up to date* blijven over wat er gaande is in het criminele milieu. Er zijn nog altijd witte vlekken, die een succesvolle aanpak belemmeren. Om aan de juiste knoppen te blijven draaien, is in 2018 flink geïnvesteerd in het vergroten van kennis.

Wetenschappelijke kennis wordt op twee manieren ingezet. Heel praktisch en concreet op de werkvloer, waarbij bijvoorbeeld gedragsdeskundigen worden ingezet om de volgende stappen van criminelen te voorspellen en tunnelvisie te voorkomen én meer abstract om richting te geven aan de aanpak.

Klik op het plaatje hierboven om het volledige artikel van René van der Lee in het Eindhovens Dagblad te lezen over hoe wetenschappers de Taskforce bijstaan in de strijd tegen ondermijning.

Hieronder wordt een aantal richtinggevende onderzoeken voor de aanpak in 2018 aangestipt:

Tops e.a., *'Waar een klein land groot in kan zijn. Nederland en Synthetische drugs in de afgelopen 50 jaar'*, Politieacademie: aug. 2018

'Nederland is al geruime tijd hoofdrolspeler op het wereldtoneel van de synthetische drugs', aldus Tops e.a. Zoomen we tegen deze achtergrond in op Brabant en Zeeland, dan blijkt dat wij samen met Oost-Nederland en Limburg tot de kopgroep behoren in Nederland. Werk aan de winkel dus!

In Taskforceverband wordt nu hard gewerkt aan het verstevigen van de informatiepositie op harddrugs. Dynamische ondermijningsbeelden op harddrugs vormen een cruciale *next step* voor vernieuwende acties op de synthetische drugsindustrie.

"Dynamische integrale ondermijningsbeelden zijn de toekomst: dé basis voor effectievere interventies aan het adres van onze criminele doelgroep."

Hoofd RIEC ZWB en OB

Dat de synthetische drugsproblematiek op de landelijke agenda is komen te staan, biedt ook aanknopingspunten voor meer structurele oplossingen als het aanscherpen van het liberale Nederlandse straffklimaat, meer prioriteit voor de aanpak van harddrugsriminaliteit én intensivering van de internationale samenwerking.

'Ondermijnende criminaliteit en de meldingsbereidheid van burgers. Een pilotonderzoek in 3 buurten in Brabant en Zeeland', Bureau Broekhuizen en Verwey Jonker, eind 2018

Burgers zijn vaak de eersten die signalen van ondermijnende criminaliteit oppikken. Meldingsbereidheid is dus van groot belang voor een effectieve aanpak van ondermijning. Uit het onderzoek blijkt dat maar liefst 1/3 van de respondenten weet dat er in hun buurt zaken niet

pluis zijn. De intentie om te melden is hoog (60-80%), maar het feitelijk meldgedrag relatief laag (40% of lager). Zekerheid over de verdenking en bewustzijn van de ernst en gevolgen spelen hierbij een belangrijke rol, alsook het vertrouwen in de politie en de mogelijkheid om anoniem te melden. Het onderzoek onderscheidt vier burgerprofielen, die variëren qua inzicht in de ondermijningsproblematiek en bereidheid om te melden. Elke groep vraagt om een specifieke benadering; een aanpak op maat, toegespitst op een specifieke buurt. De inzichten worden ter harte genomen om de aanpak te verbeteren.

“Het gaat om het combineren van langdurig onderzoek met korte cyclische interventies, waarbij snel gereageerd wordt op signalen. De signalen bepalen het succes en de aard van de interventie.”

Teamleider Ondermijning, Intensivering Zuid 3

‘Betonrot. Een kwalitatief onderzoek naar het fenomeen ondermijnende criminaliteit in Brabant-Zeeland, de effecten van en richtingen voor de overheidsaanpak’, Bureau Beke, 2018

Gesprekken zijn gevoerd met maar liefst 33 personen die *dichterbij het vuur zitten*. Denk aan strafrechtadvocaten, misdaadjournalisten en ook criminelen. De algemene conclusie van het onderzoek wordt door Tops als volgt treffend samengevat:

‘Er zijn zeker resultaten geboekt met die integrale aanpak. Veel gemeenten hebben hun naïviteit (‘bij ons komt dat niet voor’) afgelegd en zijn maatregelen gaan nemen om hun organisaties weerbaarder te maken. Bedrijven, maatschappelijke organisaties en burgers worden steeds meer bij de aanpak betrokken. Het heeft geleid tot verbeteringen in de aanpak. Drugscriminelen hebben last gehad van al deze activiteiten, dat bevestigen ook criminelen zelf. Maar het drugssysteem als zodanig is er nog niet door aangetast. De flexibiliteit en het innovatieve vermogen van dit systeem, zijn enorme financiële opbrengsten en zijn voordelige internationale concurrentiepositie stellen het steeds weer in staat om zich te innoveren en weer op te richten.’

“Het grote criminele geld; daar willen we de komende jaren nu echt eens de vinger achter gaan krijgen! Van de korte klap, naar de hot spots en de hot shots!”

Teamleider Team Externe Overheidsamenwerking
Oost-Brabant Belastingdienst

De aanbevelingen uit het onderzoek - zoals de losse informatie-eindjes uit korte klap onderzoeken in breder perspectief plaatsen, meer aandacht voor de toplaag en de financiële kant van het onderzoek - worden met name in de programmalijs 1 *Smart Overheid*, en meer specifiek de *Smartcell Find the money* ter harte genomen.

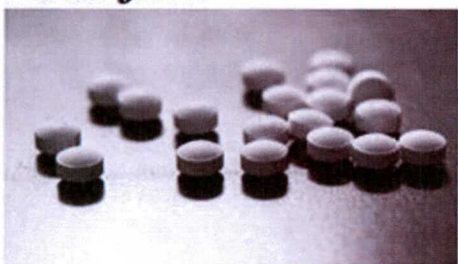
Leren van misdaadjournalistiek: schakel en spreekbuis tussen onder- en bovenwereld

Misdaadjournalisten staan in (direct) contact met de criminele doelgroep, haar bestrijders en met wetenschappers. Berichtgeving in de media is dan ook een zeer bruikbare bron van informatie als het gaat om het onderkennen van trends en het duiden van het effect van het overheidsoptreden. Hoewel criminelen zichtbaar hinder ondervinden van de barrières die de overheid opwerpt, blijken ze keer op keer in staat hier snel op in te spelen en hun *business* hierop aan te passen. Dit wordt opnieuw duidelijk wanneer we inzoomen op enkele ontwikkelingen die het afgelopen jaar in de media naar voren werden gebracht.

NIEUWE MOTORCLUBS IN NEDERLAND | Er duiken nieuwe motorclubs op in Nederland. Het gaat om afsplitsingen van bestaande OMG's of opkomende clubs die het vuile werk opknappen voor anderen.

Criminelen storten zich op lucratieve handel in medicijnen

In de Verenigde Staten worden fentanyl of oxycodon massaal als drugs gebruikt, zegt onderzoeker Ise van Leiden. © Shutterstock

MEDICIJNEN ZIJN DE NIEUWE DRUGS |

Criminelen lijken zich steeds meer te gaan storten op illegale medicijnen. De expertise en labs voor synthetische drugs, komen goed van pas. Het is goedkoper, de pakkans is kleiner en de straf milder.

OPMARS VAN ALBANEZEN OP DE DRUGSMARKT

| Zuid-Amerikaanse kartels zouden liever zakendoen met Albanen dan Marokkanen, omdat de Marokkanen door alle liquidaties en extreem geweld, volop in de belangstelling staan van politie en justitie.

De Albanen, koningen van de cocaïne

24 januari 2019

Interview met misdaadjournalist Hessel van Ree, BN de Stem

Hoe kijken misdaadjournalisten naar het werk van de RIEC-Taskforce?

We spraken erover met Hessel van Ree van BN de Stem.

Van Ree hoort van zijn contacten in het veld dat ze hinder ondervinden van de integrale aanpak:

'Effect? Ja dus. Maar de branche recgeert snel op tegenstand en veranderingen. Nederlandse hennep- en pilzenboeren zijn mede door de toegenomen overheidsdruk al geruime tijd hun succesvolle verdienmodel aan het exporteren naar onder meer België en Spanje en zijn vermoedelijk zelfs aan het expanderen.'

Aan Van Ree wordt vaak de vraag gesteld waarom de 'grote bazen' niet worden gepakt. Als hij dan het verschil uitlegt tussen de korte en de lange klap, krijgt hij hoofdschuddende reacties:

'Het blijft wringen, en dat snap ik goed. Misdaad zal er altijd zijn in een samenleving. Scms meer, soms minder. Maar het structureel laten ontsnappen van het 'grote geld', omdat het moeilijk is om de investeerder te grepen te nemen, geeft voeding aan het matschappelijk ongelukkige idee dat criminaliteit loort.'

De aanbevelingen uit het onderzoek *Betonrot* sluiten hier naadloos op aan: meer aandacht voor de toplaag en informatie-eindjes uit korte klappen in breder perspectief plaatsen. We gaan ermee aan de slag, want *misdaad mag niet lonen*.

(De aanpak van ondermijnende criminaliteit houdt de gemoederen bezig. Ook van de drie regionale kranten in Zuid-Nederland zelf. Zij vinden het thema zo belangrijk dat zij een integraal onderzoeksteam zijn gestart. Een jaar lang zal ondermijning in de provincie op de voet worden gevolgd.

2018

MET HERNIEUWDE DRIVE AAN DE SLAG BINNEN DE BESTAANDE PROGRAMMALIJNEN

Als generator van impulsen heeft de Taskforce Brabant Zeeland, samen met het RIEC, ook in 2018 weer aan de lat gestaan voor de ontwikkelprogramma's *1 Smart Overheid*, *Maatschappelijke Weerbaarheid* en *Bestuurlijke Weerbaarheid*. Vooruitlopend op de uitvoering van het versterkingsplan, zijn de bestaande programmalijnen in 2018 met hernieuwde drive doorgetrokken.

BESTUURLIJKE WEERBAARHEID

De speerpunten voor 2018 van programmalijn *Bestuurlijke Weerbaarheid* waren:

- Versterken van de weerbaarheid
- Versterken van de informatiepositie van gemeenten
- Versterken van beleid (juridische expertise) en interventiericht
- Innovatie.

Weerbaarheid versterkt!

PROVINCIES | In 2017 en 2018 heeft het RIEC QuickScans uitgevoerd bij de provincies Zeeland en Noord-Brabant. 81% Van de gemeenten voldoet inmiddels aan de criteria. Mede naar aanleiding van de QuickScan organiseerde de provincie Zeeland in juni de *Week van de ondermijning*. Deelnemers (afkomstig van provincie, gemeenten en waterschap) gaven aan dat hun ogen geopend zijn. Ze wisten niet dat er nog zoveel winst te behalen was. De provincies zijn (nog) meer betrokken bij de aanpak van ondermijning. Op het gebied van bestuurlijke weerbaarheid, maar ook op speciale thema's als *recreatieparken* en *het buitengebied*.

VPT | De laatste jaren zijn er steeds meer signalen van agressie, geweld, bedreiging en intimidatie tegen ambtenaren. De meest ernstige blijken gerelateerd aan ondermijning. Daarom heeft het RIEC in 2018 flink ingezet op *Veilige Publieke Taak (VPT)*:

- Geïventariseerd is wat nodig is voor een veilige uitoefening van de publieke taak en waar de behoeften liggen;
- De gemeente Oss is als voorbeeld gemeente ondersteund door het RIEC;
- Samen met TNO en het BOT is een *pilot-training* ontwikkeld over intimidatie en angst;
- Het RIEC en Actiecentrum Oost-Brabant hebben een 10 puntenplan '*Puntsgewijs naar een veilige(r) publieke taak in de strijd tegen ondermijning*' uitgewerkt. Een praktische handreiking voor gemeenten om de eerste stappen te zetten op het gebied van VPT.
- Er is samenwerking tot stand gebracht tussen RIEC, de B5 gemeenten en de provincie Noord-Brabant op het gebied van integriteitsbeleid. Twee bijeenkomsten vonden plaats. Structureel worden *best practices* gedeeld en toegewerkt wordt naar een *streefbeeld integriteit*.

De informatiepositie van gemeenten versterkt

LOKALE INFORMATIEOVERLEGGEN | In 2018 zijn gemeenten aangespoord om *lokale informatie overleggen (LIO's)* te starten. Afstemmingsmomenten tussen verschillende afdelingen van de gemeente die helpen de signalen van ondermijning eerder en beter te constateren. Inmiddels zijn diverse LIO's actief.

VEILIGHEIDSINFORMATIEKNOOPPUNT | In het verlengde van de LIO's is ook de ontwikkeling van het *Veiligheidsinformatieknooppunt (VIK)* ondersteund. Het VIK is een gemeentelijk informatieknooppunt, dat antwoord biedt op domein overstijgende informatie vragen op het thema ondermijning. Dagelijks bewijst het VIK zich in de Bredase context. Samen met VNG-realisatie hebben het RIEC en de gemeente Breda een gidsfunctie gekregen om het VIK breder te implementeren. Steeds meer gemeenten spreken de behoefte uit voor een soortgelijk informatieknooppunt. Daarom is eind 2018 de *'VIK Handreiking, voor een overheid die zich niet voor de gek laat houden'* tot stand gebracht.

Bestuurlijke interventiekracht ondersteund

ONDERSTEUNING AAN GEMEENTEN EN PROVINCIES | In 2018 heeft het RIEC actief ondersteuning geboden aan gemeenten en provincies op het gebied van de Wet BIBOB en (complexe) juridische vraagstukken. Ontwikkelingen in o.a. jurisprudentie werden actief gedeeld via de Apothekerskast. Dat het bestuurlijke interventierepertoire het afgelopen jaar goed is ingezet blijkt uit de jaarverslagen van beide Actiecentra.

Innovatie in relatiemanagement RIEC

CUSTOMER RELATIONS MANAGEMENT-SYSTEM, CRM | Naast de ontwikkeling van kennismakelaarschap, *trendwatching* en het ophalen en delen van *best practices*, is ook gewerkt aan de implementatie van een klantrelatiesysteem (*Customer Relations Managementsystem, CRM*). Het CRM moet bijdragen aan verbeterd relatiemanagement vanuit het RIEC. Deze informatie is belangrijke input voor de *piramide naar fitte gemeenten*, die de ambtelijke en bestuurlijke weerbaarheid van gemeenten inzichtelijk maakt.

BESTUURLIJKE WEERBAARHEID

Weerbare provincies

Bestrijding ondermijning een veiliger publieke taak

Lokale informatie overleggen en een Veiligheidsinformatieknooppunt

CRM: een klantrelatiesysteem dat de weerbaarheid van gemeenten inzichtelijk maakt

81%

Voldoet aan de criteria

Ondersteuning op beleid en bij interventies

1 SMART OVERHEID

De aanpak van ondermijning versterken door slimmer te werken en technologie beter te benutten. Dat is waar de programmalijn 1 *Smart Overheid* over gaat. Intensieve integrale samenwerking en innovatie zijn daarbij kenmerkend voor deze programmalijn.

Realtime inzicht in de criminele industrie

Een belangrijk doel van het programma is het creëren van integrale dynamische ondermijningsbeelden. Ofwel: *realtime* inzicht in de criminele industrie. Met *realtime* inzicht zijn we beter in staat effectief in te spelen op veranderingen in het criminele milieu. Drie dominante lijnen zijn te onderscheiden in de 1 *Smart Overheid*-aanpak:

- **Procesoptimalisatie**
Het inrichten en optimaliseren van de integrale inlichtingen- *targeting*- en interventieketen (op basis van NATO *best practices*)
- **Kwaliteit en gereedstelling**
Het opleiden en trainen van deelnemers aan het geoptimaliseerde proces.
- **Data, tooling en ICT**
Het inrichten van een Joint Datalab Ondernijning als productieplaats van de integrale dynamische ondermijningsbeelden.

In 2017 is het fundament gelegd voor het *Joint Datalab Ondernijning (JDO)*. 2018 stond in het teken van intensivering van de samenwerking met belangrijke partners en verkenning van nieuwe bronnen en toegankelijkheid van informatie. De eerste proefbeelden werden gegenereerd in de eerste proeftuinen.

"In tijden van schaarste en razendsnelle digitalisering en technologische vernieuwing wordt innovatie steeds belangrijker. Blijvende doorontwikkeling op intelligence is daarom noodzakelijk"

Programmamanager Innovatiecel
Politie eenheid ZWB

Mijlpaal: gelden toegekend!

Een belangrijke mijlpaal in 2018 was de toekenning van 12,7 miljoen euro voor het programma 1 *Smart Overheid*. De Commissie Van der Vlist had op verzoek van het Ministerie van J&V de plannen extra tegen het licht gehouden. De Commissie Van der Vlist was in haar review positief-kritisch:

"In hoofdlijnen vinden we dat het programma 1 Smart Overheid een logisch en noodzakelijk onderdeel is van de aanpak van ondermijning in Brabant en Zeeland. Het programma is ambitieus, goed doordacht en gedetailleerd begroot. Het programma heeft groot draagvlak bij de aangesloten publieke partijen. Wij zien dit als commissie als een kansrijk en innovatief programma dat de effectiviteit van de aanpak van ondermijning in Brabant en Zeeland op een relevante manier vergroot"

Commissie Van der Vlist, 12 nov. 2018

SMARTCELL FIND THE MONEY

2018 was het startjaar van de *Smartcell Find The Money (SFTM)*. Een project dat in nauwe samenwerking met het programma 1 *Smart Overheid*, *Maatschappelijke Weerbaarheid* en de *Innovatiecel ZWB* zoekt naar alternatieve manieren om criminele gelden en geldstromen bloot te leggen. De nadruk ligt op *SMART*: slim gebruik maken van andere data, bronnen en expertise.

Belangrijke inzichten die in 2018 zijn opgedaan zijn:

- *Geld is vaak geen geld*
- *Administratieve werkelijkheid ≠ werkelijkheid*

Criminelen proberen zoveel mogelijk onder de radar van de overheid te blijven. Wat in de systemen van de overheid staat blijkt lang niet altijd te corresponderen met de werkelijkheid. En als we focussen op het 'klassieke geld' lopen we een groot deel mis. Crimineel vermogen zit vaak verstopt in vastgoed, drugs, auto's etc. Door data (uit open bronnen) slim te combineren en weer te geven, ontstaat een nieuw beeld en gaan discrepanties opvallen.

Op zoek naar dat ene draadje en dan trekken!

De kunst is om op zoek te gaan naar een draadje, een afwijking of eigenaardigheid in de gecombineerde data en daaraan gaan trekken.

MAATSCHAPPELIJKE WEERBAARHEID

De onderwereld heeft zich ingenesteld in de bovenwereld. Met de programmalijn *Maatschappelijke Weerbaarheid* willen we dat terugdringen. Doel is de weerbaarheid van burgers en private partners te versterken. Dit door het bewustzijn (de *awareness*) te vergroten en actieve betrokkenheid bij de bestrijding van ondermijnende criminaliteit te stimuleren.

Voor een veiligere buitenwereld is het belangrijk dat we maatschappelijke coalities aangaan. Een sociale wijkaanpak, waarbij we aan de voorkant van het probleem willen komen, is daarbij essentieel.

Regionaal Programmamanager Ondermijning ZWB

In 2018 draaiden diverse *Maatschappelijke Weerbaarheid*-projecten. Enkele *highlights*:

Bijna 2/3 van de gemeenten treft maatregelen in het buitengebied

Bijna 2/3 van de Brabantse en Zeeuwse gemeenten treft inmiddels maatregelen om het buitengebied weerbaar(der) te maken tegen ondermijnende criminaliteit. Er worden *awareness*-avonden georganiseerd, buurtpreventie wordt ingevoerd en er vinden integrale acties plaats. Steeds meer gemeenten doen ervaring op met structurele controles, waarbij ze elk jaar zo'n 50-60 locaties bezoeken. De controles worden in de agrarische sector warm ontvangen. Iedereen komt geregeld aan de beurt, wat het buitengebied een stuk minder aantrekkelijk maakt voor criminelen. Als agrariërs dan toch benaderd worden, kunnen ze zeggen dat de kans om tegen de lamp te lopen groot is.

Wetenschap brengt kwetsbaarheid van branches onder de aandacht

Universiteit Tilburg en Bureau Bruinsma voerden een inventariserend onderzoek uit

naar *Ondermijning door criminele weldoeners*. Met name amateurvoetbalclubs zijn kwetsbaar voor criminele inmenging. Gemeentebestuurders blijken nog onvoldoende alert op criminele weldoeners. In het internationale Dismark onderzoek *'Illegale drugsmarkten in België en Nederland: Communicerende vaten?'* waarschuwde Europol voor de explosieve groei van online drugsverkoop via de post. Reden om de samenwerking met post- en koeriersdiensten te intensiveren.

Geen lege handen of handen in het haar, maar handelingsperspectief!

Burgers of private partners die zich willen weren, weten vaak niet goed wat ze kunnen doen als ze ondermijning vermoeden. Daarom is er het afgelopen jaar hard gewerkt aan het bieden van handelingsperspectief:

- In het kader van het project *Agrarisch Buitengebied* heeft de ZLTO een informatiepakket ontwikkeld om boeren te ondersteunen bij het verhuren van leegstaande panden.
- De samenwerkende partners binnen het project *Recreatieve Jachthavens* hebben met het CCV een interventiematrix opgesteld, die inzichtelijk maakt wie wanneer welke verantwoordelijkheid en bevoegdheid heeft op en rondom de jachthaven. In 2019 komt de matrix in app-vorm uit.
- In het programma *Amateurvoetbalclubs* is een 'signaal- en interventiekaart' gemaakt. Een handreiking aan gemeenten om met de partners de transparantie en integriteit van sportclubs te vergroten.

Samenwerking met financiële sector krijgt steeds meer vorm

In 2018 startte het project *Financiële Facilitators*. De dienstverlening van financiële instellingen wordt door de onderwereld misbruikt om geld wit te wassen, geld te 'verhullen' en leningen te verkrijgen. Eind 2018 vond een eerste strategisch overleg plaats met een aantal landelijke banken. Dit heeft geleid tot een ontwikkeltraject voor het versterken van de risicobeoordeling en het optimaliseren van de risico-gebaseerde aanpak.

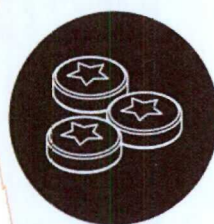
2018

TRENDS EN CIJFERS

In samenwerking met de beide Actiecentra en het RIEC zijn de cijfers van de gerealiseerde interventies weer in kaart gebracht. De cijfers maken het mogelijk trends en ontwikkelingen in de aanpak te signaleren.

23 productieplaatsen
34 opslagplaatsen
122 dumpingen

Synthetische drugs is en blijft *booming business* in Brabant en Zeeland

Er is veel dynamiek op het terrein van synthetische drugs. De productie van pre-precursoren wordt gesignaleerd. Dit brengt meer afval en dus meer dumpingen met zich mee. Ook lijkt er sprake van professionalisering en schaalvergroting bij de labs. De landelijke ontwikkelingen laten bovendien een opkomst zien van Crystal Meth. Dit alles pleit voor nog meer prioriteit voor de aanpak van synthetische drugs in 2019. Zeker als we bedenken dat achter de synthetische drugs productie een zeer lucratief verdienmodel schuil gaat, dat steeds vaker sprake is van gevaarstelling in woonwijken én Nederland – aldus Tops – een zeer prominente plek inneemt in de wereldwijde handel in synthetische drugs.

Daling in hennepzaken zet door!

De terugloop in het aantal hennepruiming(en) is een landelijke trend. Vooral een afname van het aantal hennepgerelateerde MMA-meldingen lijkt hier debat aan. De discussie over regulering van hennepcultuur speelt hier wellicht een rol. Ook professionalisering in de wietbranche lijkt aan de orde met onder andere kwekerijen in verborgen ruimten. Ten slotte wordt gesproken over wiet-emigratie; wietkwekers zouden vaker hun toevlucht zoeken in onder meer België en Spanje.

617 kwekerijen
93.148 planten
73.453 stekken
921 kg toppen

Criminele motorbendes: goede informatiepositie is en blijft van belang

Mede in het verlengde van het civiele verbod op Satudarah en de stevige strafrechtelijke aanpak van No Surrender komen nieuwe motorclubs op. De versnipperde nieuwe clubs lijken toegankelijker voor nieuwe leden; het aantal is het afgelopen jaar significant toegenomen. Een blijvende investering op de informatiepositie is van belang. De clubs zijn meer onder de radar gegaan. Dat neemt niet weg dat vooral in ZWB momenteel een paar grote integrale casussen lopen en de vaak intimiderende aanwezigheid van de clubs lijkt afgenomen.

Coke-zaken in de lift

Ondanks het feit dat de cocaïnehandel een zeer linke business is, zet de stijgende lijn in het aantal cocaïne-zaken ook in 2018 door. Verklaringen worden gezocht in de nabijheid van grote havens; in de overstap van hennep en synthetische drugs naar cocaïne, en; de instabiele politieke situatie in Venezuela, waardoor partijen cocaïne snel er op de markt zouden komen.

17 OMG-clubs
33 chapters
20 Brotherhood- of supportclubs
832 leden
21 stopgesprekken

ART 13b OPIUMWET

219 waarschuwingen (woningen)
 10 waarschuwingen (lokalen)
 324 sluitingen (woningen)
 105 sluitingen (lokalen)

BIBOB: Een stijgende lijn

Wat betreft de BIBOB-cijfers zien we een constante lijn; wederom een stijging in het aantal BIBOB-toepassingen. Echter, de stijging lijkt af te zwakken. Er lijkt nog steeds de nodige winst te behalen in de toepassing van BIBOB.

Damocles-beleid aangescherpt: Vaker doorpakken

Veel gemeenten hebben hun Damocles-beleid aangescherpt. In aanzienlijk minder gevallen wordt volstaan met een waarschuwing. Er wordt vaker doorgepakt. En dat is terug te zien in de cijfers.

BIBOB

1.545 op vergunning (nieuw)
 73 op vergunning (bestaand)
 65 Landelijk Bureau BIBOB (nieuw)
 16 Landelijk Bureau BIBOB (bestaand)
 16 weigering vergunning
 2 Intrekking vergunning

BESTUURLIJK AFPAKKEN

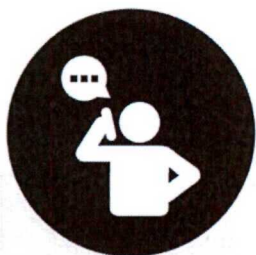
€ 275.148 geïncasseerd in ZWB
 100 subjecten

→ *In Oost-Brabant is afgelopen jaar de basis voor bestuurlijk incasso gelegd; in 2019 moet deze investering zich gaan uitbetalen.*

Bestuurlijk incasso: stijging in afpakopbrengsten zet door

Openstaande vorderingen, leges voor bouwvergunningen, fraude met uitkeringen, een niet betaalde lening of dwangsom kunnen startpunt zijn voor bestuurlijk afpakken bij ondernemers. Criminelen die zich jarenlang onaantastbaar waanden en soms ten onrechte als 'kale kip' in de gemeentelijke administratie bekend stonden. Er zit een stijgende lijn in de afpakopbrengsten, maar we laten nog te veel kansen liggen. Daarom is ook dit jaar weer geïnvesteerd in *awareness* en het leggen van de warme verbinding met gemeenten. Want, gemeenten hebben de wettelijke taak om openstaande vorderingen te innen én het kan per casus al snel gaan om vele duizenden euro's gemeenschapsgeld.

OOK VERSCHUIVINGEN IN DE MMA-MELDINGEN

Woordvoerder Marc Janssen van Meld Misdad Anoniem: *"De tijd dat er vooral gemeld werd over drugslabs in het zuiden van het land is voorbij. Uit een analyse van onze cijfers blijkt dat het aantal tips over drugslabs in Noord-Brabant en Limburg stabiel bleef, maar in alle andere regio's toenam. De grootste stijging is te zien in de regio's Den Haag en Noord-Nederland."*

De politie waarschuwde eerder al voor een toename van drugslabs in woonwijken en de grote risico's die de productie van synthetische drugs met zich meebrengen. Ook midden in een woonwijk in Waalwijk werd een xtc-lab aangetroffen. Na een anonieme tip vond de politie 150.000 xtc-pillen, ongeveer vijftien kilo amfetamine en twee tabletteermachines. De amfetamine werd op deze locatie vermengd met andere stoffen, waarna er pillen van werden geslagen.

Burgemeester Nol Kleijngeld: *"Levensgevaarlijk voor de omgeving en daarom voor mij ook reden om de woning te sluiten. Vorig jaar hebben we 36 drugspanden gesloten, mede dankzij tips die via Meld Misdad Anoniem zijn binnengekomen. Samen met de inwoners en ondernemers werken we aan een veilige gemeente"*. Het aantal tips over hennepsteelt liep het afgelopen jaar zowel landelijk als in Oost-Brabant en Zeeland West-Brabant verder terug.

142 dagvaardingen
42 onv. Sepot
5 overdracht
15 transacties
1 vw sepot

158 veroordelingen
118 strafopleggingen
40 vrijspraken

Opgelegde straffen
100 gevangenisstraffen
5 geldboetes
37 werkstraffen

77 criminele
Samenwerkings-
Verbanden (CSV's)

95 aanhoudingen
23 hennep
69 synthetische drugs
3 OMG

97 doorzoeking
50 woningen
47 bedrijfspanden

Inbeslagnames
38 vuurwapens
72.345 l chemicalien
61.416 kg chemicaliën
7369 hennepplanten
9 hennepstekken
4013 kg softdrugs
179 XTC pillen
580 kg synthetische drugs
857 l synthetische drugs
7 g harddrugs

Opgelegde ontneming
17 ontnemingen
€ 1.067.394

Intensivering Zuid resultaten 2018

Met het programma Intensivering aanpak ondermijning Zuid-Nederland (Intensivering Zuid) geven de politie en het OM sinds 2014 een impuls aan de aanpak van ondermijning.

De cijfers die hier zijn weergegeven betreffen de resultaten die in het jaar 2018 zijn geboekt door de deelnemende teams in Limburg, Oost-Brabant, Zeeland-West-Brabant en de Landelijke Eenheid/het Landelijk Parket.

De aanpak kenmerkt zich door het combineren van langdurig onderzoek met korte cyclische interventies, waarbij snel gereageerd wordt op signalen. De signalen bepalen het succes en de aard van de interventie. In 2018 kwam veel informatie binnen over grondstoffen voor synthetische drugs. Dit is terug te zien in de resultaten. De hoeveelheid inbeslaggenomen chemicaliën en precursoren (grondstoffen) is toegenomen, de hoeveelheid aangetroffen gereed product synthetische drugs en hennep is afgenomen.

De financiële resultaten zijn in 2018 achtergebleven ten opzichte van 2017. Tot onze frustratie lukt het nog onvoldoende om met de huidige informatie en werkwijze bij het crimineel verdiende vermogen te komen.

Buitengebied en bedrijventerreinen

Bijzondere aandacht was er in 2018 voor ondermijnende criminaliteit in het buitengebied en/of op bedrijventerreinen, omdat criminelen dankbaar gebruik maken van afgelegen locaties voor opslag, productie en dumping. Tijdens twee actieweken zijn circa 200 locaties door het bestuur, de politie en de belastingdienst bezocht. Aan de bewoners/eigenaren zijn folders uitgereikt met tips hoe hun panden/schuren veilig te verhuren, en hoe een hennepplantage dan wel drugsfabriek kan worden herkend. Tijdens de controles zijn ook verschillende verdachte situaties aangetroffen, zoals een in aanbouw zijnde ondergrondse hennepplantage, grondstoffen voor de productie van synthetische drugs, en diverse bouwkundig- of brandveiligheidsovertredingen.

BESTUURLIJKE WEERBAARHEID

Ondermijning is een belangrijk veiligheidsthema binnen de Brabantse en Zeeuwse gemeenten. Gemeenten erkennen hun rol en hebben deze ook vastgelegd in hun beleid. Nu steeds meer gemeenten in de doe-stand komen, is de ambitie voor 2019-2021 dat de bestrijding van ondermijning een veilige(r) publieke taak wordt. Deze activiteiten dragen hieraan bij:

- # Next level Opleiding en training
- # Eerste Hulp Bij Ondermijning (EHBO)-pakket
- # Veiligheids Informatie Knooppunten en meldpunten
- # Bevordering van de integriteit
- # Bedreiging voorkomen

1 SMART OVERHEID

In Brabant en Zeeland werken we al langer met integrale ondermijningsbeelden. De wisselwerking tussen wat we zien en welke actie we daarop nemen, kan krachtiger. We willen slimmer werken en technologie beter benutten.

De volgende processtappen brengen ons de komende jaren dichterbij de inrichting van een Joint Datalab Ondermijning, de productieplaats van dynamische integrale ondermijningsbeelden:

- Productie van dynamische beelden #
- Datalagen plotten op kaarten #
- Informatie en uitvoering dichtert tegen elkaar #
- Zorgvuldige en veilige info-deling (RIEC) #
- Tooling #
- Innovatie #
- Opleiding #
- Samen optrekken met partnerregio's #

1

4

2

3

Aanpak ondermijning versterken en versnellen 2019-2021

SOCIALE WEERBAARHEID

Juist in de meest kwetsbare wijken is in toenemende mate sprake van een parallelle samenleving. De ambitie voor 2019-2021 is om de mogelijkheden en ruimte voor criminele activiteiten in de samenleving te verkleinen door de weerbaarheid en meldingsbereidheid te vergroten. Hiertoe zoeken we de verbinding met de wijk aanpak.

- # Proeftuinen in buurten en wijken
- # Vergroten (en monitoren) meldingsbereidheid

MAATSCHAPPELIJKE WEERBAARHEID

De onderwereld heeft zich ingenesteld in de bovenwereld. Dat moeten we terugdringen. De ambitie voor de komende jaren is dat kwetsbare private branches en sectoren tot een eigen anti-ondermijningsagenda komen en zo een zelfreinigend vermogen ontwikkelen. Na de autobranche, ligt de focus in 2019-2021 op:

- Agrarisch buitengebied #
- Zeehavens en kleine recreatieve jachthavens #
- Kleine luchthavens #
- Kwetsbare branches (in winkelstraten) #
- Amateur voetbalclubs #
- Post- en Koeriersdiensten #
- Financiële facilitators / banken #

"De actieve inzet op **communicatie** heeft ons veel gebracht. In 2019-2021 zullen we de **communicatiestrategie** - met name ook binnen de programma's 1 Smart Overheid, Maatschappelijke en Sociale Weerbaarheid - verder door ontwikkelen."

Internationale ambitie:

We hebben ook een internationale ambitie voor 2019-2021! We willen samen met onze zuiderburen een eerste grensoverschrijdend ondermijningsbeeld opleveren. Het voorstel is om ook de mogelijkheden tot grensoverschrijdend toezicht en handhaving te verkennen.